

פרשת השבוע על-פי ה"פרי צדיק"

פרשת נח

נח, ב, יח. יקיר תלמידינו מלמדנו הרב משה יצחק גורן

בתחומא אלה תולדות נח. יתברך שמו ממ"ה שבחר בישראל כו' ונתן לנו התורה כו' והאריך בשבח התורה שבעל פה ולהבין השייכות להפרשה ולמש"נ אלה תולדות נח. אמנם איתא (שמו"ר פ' ל) שביקש הקב"ה ליתן להם לדור המבול ארבעה דברים תורה ויסורין ועבודת קרבנות ותפלה ולא בקשו כו'. והיינו שהשם יתברך רצה להחזירם למוטב ולתת עזות נגד יצר לב האדם הרע מנעוריו. ויסורין הם כפרה על העבר כמו"ש (ע"ד. ד.) ע"פ רק אתכם ידעתי וגו' אוהבו נפרע ממנו מעט מעט. וגם לעורר אלהבא כמוש"נ חושך וגו' ואוהבו שחרו מוסר ונאמר כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב וגו'. וקרבנות ג"כ מכפרין על העבר וכמו שנאמר (מ"ר פינחס) לא היה אדם בירושלים ובידו עון תמיד של שחר מכפר וגו' ואלהבא שע"ז מתקרב להשם יתברך וכדרך שא' (זבחים ז:) ריצה פרקליט נכנס דורון אחריו. וגם דרכו של יצה"ר היום כו' ולמחר אומר לו עשה כך כו' (כמו שנאמר שבת קה:) ובתחלה קראו הלך ולבסוף קראו אורח כו' ומושך העון בחבלי השוא עד שאחר כך כעבותות העגלה (כמו שנאמר סוכה גב) דעבירה גוררת עבירה ועבר ושנה נעשית לו כהיתר (יומא פו:) וכשנמחל הקודם על ידי קרבן לא יוכל להתגבר עליו. ותורה הוא עיקר התבלין דמשכחו לבהמ"ד. ותפלה עפמ"ש שאלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יוכל לו. והשם יתברך מוכן לעזור לכל א' רק שהאדם יתפלל לו ע"ז. ואם היו עושין תשובה היה משה רבינו מוריד להם התורה והיה נהפך להם מי המבול למים דתורה והם לא רצו לקבל הד' דברים וכמו שנאמר במ"ר שם מן הכתוב ויאמרו לאל סור ממנו וגו' שמרמז שם כל הד' דברים הנז'. ואיתא בכל האריז"ל. שנפשות ישראל שהיו במצרים בעבודת הפך ושקבלו את התורה הם היו הנפשות מדור המבול ומדור הפלגה שהיו ביניהם נפשות גדולות רק שהיו מעורבים טו"ר ביחד. כי מאכילת עה"ד נעשה הערבוב גם בנשמות וגם הנשמה הטהורה היתה מעורבת עם הפחותה. עד שבא אאע"ה זכה להיות אב לנשמות ישראל ואז נבדלו הנפשות הטהורות נפשות ישראל לאוצר בפ"ע וכמו"ש בתוס' (ע"ז ה.) דעד שיכלו כל הנשמות שבגוף הם נשמות ישראל שהם באוצר מיוחד בפ"ע ע"ש. והנה מה שגרם לדור המבול להיות רבה רעת האדם בארץ היה מרוב טובת עוה"ז שהיה להם ולא היה עליהם עול מלכות שמים ולא עול ד"א. כי לא נצרכו גם לעבוד בשדה וכמו"ש (ב"ר פ' לד) דאחת לארבעים שנה היו זורעים. והיו רק אוקלים ושותים ופוחזים. ורוב השלוח הביאם שימרדו ויחטאו (וכמו"ש בסנהדרין קח.) וכן מצינו גבי אאע"ה כשעבר במקומות שהיו אוקלים ושותים ופוחזים אמר הלואי לא יהא לי חלק בארץ הזאת (כמו שנאמר ב"ר פ' לט) כי דרך ארץ קדמה לתורה שע"י מה שחורשין בשעת חרישה וכו' היגיעה בד"א ג"כ משכחת עון. וכשאינו עוסקים בד"א ומבליים בטוב ימיהם בתענוגי עוה"ז זה מביא לידי חטא. והנה ידוע שעיקר חטא דור המבול היה ביותר בענין פגם הברית וכמש"נ כי השחית כל בשר וגו' ואברהם ידע שזרעו יהיו מהנפשות מדור המבול שנקבלו בעון פגם הברית וארץ ישראל איננה סובלת אנשים חוטאים כאלה וכמו שהזהירה תורה כמעשה ארץ מצרים וגו' לא תעשו. ולא תקיא הארץ אתכם וגו' ומעשה ארץ מצרים היינו שהיו שטופים בזנות וכמש"נ אשר בשר חמורים בשרם זרמת סוסים זרמתם וע"כ שכאמר לו הקב"ה אני ה' וגו' לתת לך את הארץ הזאת לרשתה שאל במה אדע כי אירשנה. שאף שהאמין שבזדאי יתן ה' הארץ לזרעו מ"מ שאל במה אדע שיתקיימו בה באיזו כח יתגברו שלא יכשלו עוד בעון דור המבול ולא תקיא הארץ אותם ותהיה להם הארץ לירושה שאין לה הפסק. וע"ז השיבו השי"ת כי גר יהיה זרעך וגו' ועבדום וענו ואתם. וע"י העבדות והעינוי יתבררו ויתלבנו מחטא דור המבול כי בחטא פגה"ב המשפט להיות עבד וכמו שמצינו בהשבטים דשנו את יוסף למכרו לעבד. והוא היה שורש קדושת הברית אבל היה צריך לברורים כי הם חשדוהו להיפך מפני שהוציא לעז עליהם שנושאי עיניהם בבנות הארץ. והם ידעו שנקיים מזה אמרו שבמומו פוסל ובזדאי יש בו מחסרון זה. וכדאי' (ב"ר פ' פד) אמרו נלך ונתפוס דרכו של עולם כנען שחטא לא לעבד נתקלל. וחטא כנען היה בפגם הברית שפגם חם (כמו שנאמר סנהד' ע. קח:) אף זה לכו ונמכרנו. ונמכר למצרים שהיא מקום הזימה ושם נתברר על ידי הנסיון, שהוא נקי ומוגדר ונגדרו כל ישראל בזכותו כמוש"ל (שהש"ר ד.) ומצרים ערות הארץ ולשם גלו לברר שהם נקים בזה. וכשנתברר זה נגאלין וכמו שנאמר (שהש"ר שם) דנגאלו ממצרים על ידי שהיו

גורים בעריות. וע"י העבדות והעינוי תקנו חטא דור המבול וכמו"ש האריז"ל שמנפשות דור המבול נגזר עליהם היאורה תשליכוהו. ומשה רבינו היצ"ם כמו שנאמר (סוטה יב:) שש מאות אלף רגלי וגו' א"ל משה בשבילי נצלתם כולכם. ומהנשפות שבדור הפלגה עבדו בהם בחומר ובלבנים. ואחר ויחננו שנתבררו במצרים ונגאלו וזכו לקבל התורה לא נצרכו עוד לעבדות ועינוי רק להיות עמלים בתורה ולהיות דרופתקי דאורייתא. ובמקום עמלם בשעבוד חומר ולבנים ושסבלו ממה שהושלכו ליאור. זכו אחר כך למים דאורייתא ולפלפול תורה שבעל פה בקל וחומר וליבון הלכתא. ונגד המגדול זכו לירושלים ובהמ"ק. ומה שעשו אז בדור הפלגה אחדות ושלום למרוד במקום זכו אחר כך כשנתבררו לפלפולה של תורה דכל בה את והב בסופה שבשעת הפלפול נראים הת"ח כאויבים ז לזה ואינם זדים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה (כמו שנאמר קידושין ל:) אחר שנתברר להם ההלכה. וזהו שהאריך המד"ת בפר' זו בשבח ישראל והתורה כי באמת מאותו הדור ומנפשותיהם נשתלו נשמות ישראל מקבלי התורה כאמור.

וזה ג"כ כונת המד"ת במ"ש אלה תולדות נח כך פתח רתב"א פרי צדיק עץ חיים וגו' בשעה שאדם מסתלק מן העולם בלא בנים הוא מיצר א"ל הקב"ה כו' יש לך פרי יפה מן הבנים כו' התורה שכתוב בה פרי צדיק עץ חיים אינו אומר כו' ולכאורה אין לו שייכות למש"נ אלה תולדות נח וגו' שהרי נח היה לו בנים וכל העולם יצאו מזרעו. וכשרצתה התורה לרמז שעיקר תולדותיו של אדם מעשיו הטובים. הו"ל לרמז במי שמת בלא בנים. ולא בנח שהניח בנים. אמנם בא ללמדנו שלא נטעה מאחר שנשארו רק נח וזרעו והוא האב של כל העולם הם נחשבו תולדותיו כי לא נן הוא. שהם שנקראו בני נח אין להם שייכות לקבלת התורה ולמצות וקדושת שבת. ואדרבה נאמר להם יום ולילה לא ישבותו כי במנוחתם ושבתתם יוסיפו לחטוא מתוך הבטלה. וזרע ישראל לא נקראו על שמו כלל דאברהם אבינו היה תחלה לגרים כמו שנאמר (חגיגה ג.) וגר שנתגייר כקטן שטולד דמי (כמו שנאמר יבמות כב.) והוא זכה להיות אב ראשון לכל נפשות ישראל. ונפרשו באוצר מיוחד המשמות מקבלי התורה ועיקר תולדות נח הוא מש"נ נח איש צדיק תמים. שתולדותיו של אדם אלו מעשיו הטובים ובהם ללמדנו שאף מי שיש לו בנים ידע שאין זה עיקר התכלית. ויראה שיעשה פרי התורה והמצות שנקראו פרי צדיק עץ חיים והם תולדותיו של אדם. ואחר כך מסיק במד"ת ומנין שאף לראשונים בזכות אחרונים שנ' ונח מצא חן וגו' באיזה זכות תולדותיו שנאמר אלה תולדות נח. וכ"כ במ"ר (סו"פ בראשית) ושם פ' כ"ו לא שהיה כדי אלא שצפה הקב"ה שמשעה עתיד לעמוד ממנו ונראה לכאורה סתירה מראשו לסופו. שבפתח שתולדותיו מעשיו הטובים הם. אך באמת אמרו בב"ר על נח. בדורותיו היה צדיק הא אלו היה בדורו של משה כו' לא היה צדיק. ונמלט רק בזכות שיצא ממנו אומה ישראלית מקבלי התורה ומשה רבינו וכדומה. וכיון שמההכרח שיושאר א' לקיום העולם שיצאו ממנו. נשאר הוא שהיה צדיק בדורותיו. אבל בא התורה ללמדנו שבאמת הצדיקים לא נקראו על שמו. שהם נקראים בני אברהם שהיה כקטן שטולד והמודר מבני נח מותר בישראל כיון דאיקדש אברהם אתקרו על שמה (כמו שנאמר נדרים לא.) ועיקר תולדותיו מה שביירר עצמו במעשיו הטובים שהן תולדותיו של אדם. וללמדנו שעיקר הפרי הוא עץ חיים שהוא ד"ת ומעשים טובים. ואח"כ אחר שהאריך בשבח התורה מסיים במד"ת וכי משום דצדיק ה' וישקוד על הרעה. אלא צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים והגלה את גלות יכניה לגלות צדקיהו כדי שלא תשתכח מהן תורה שבעל פה וישבו בתורתן בבבל עד היום ולא שלט בהן לא יווןכו' כי עיקר התפשטות תורה שבעל פה התחיל אחר הגלות דג' כי ברב חכמה רב כעס שע"י הרב כעס נתרבה הרב חכמה והיה אז אנשי כנה"ג שהרבו חיודי תורה. וע"י כן לא שלטו בהן שעיקר השליטה היה להם מחמת שמתרשלין בד"ת. וממילא יש כח ביצה"ר לפתות. אמנם המקבל עליו עול תורה דברי תורה רפואה ותיקון לכל עון ולא חטאת. ואף לפגם הברית שהחמיר בזוה"ק (ח"א ר"ט ב) כונתו רק שאין לו תיקון לעשות מהם זכיות. אמנם בתשובה ובתורה מועיל שינצל מעונש עכ"פ ולא תזכרנה הראשונות ולא תעלינה על לב:

